

การวัดผลผลิตและผลิตภาพอุตสาหกรรมบริการ ในประเทศไทย

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ภาคบริการคือองค์ประกอบสำคัญที่กำลังเติบโตในระบบเศรษฐกิจไทย โดยมีสัดส่วนเกือบครึ่งหนึ่งของการผลิตโดยรวม และมีส่วนในการสร้างงานร้อยละ 40 ของประเทศ ถึงแม้ว่านโยบายของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจเกิดใหม่จะมีแนวโน้มในการมุ่งสร้างความเติบโตในภาคการผลิต แต่สำหรับประเทศไทยนั้น อุตสาหกรรมบริการคือส่วนสำคัญสำหรับการจ้างงานใหม่ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา โดยสามารถเพิ่มการจ้างงานได้ถึง 2.6 ล้านตำแหน่ง ในช่วงปี 2543 ถึง 2548 ในขณะที่มีการจ้างงานเพียง 1.6 ล้านตำแหน่งในภาคอุตสาหกรรม กระนั้นเมื่อดูจากตัวเลขสถิติแห่งชาติแล้วเราสามารถกล่าวได้ว่าผลประกอบการของภาคบริการไทยยังไม่สดใสในช่วงปีที่ผ่านมา ผลิตภาพด้านแรงงานลดต่ำมากระหว่างปี พ.ศ. 2540-2541 ช่วงเกิดวิกฤตการณ์การเงิน และยังคงอยู่ในระดับเดิม ผลิตภาพของอุตสาหกรรมบริการที่ค่อนข้างต่ำในช่วงปีที่ผ่านมาทำให้เกิดความวิตกกังวลว่ากิจการในภาคนี้จะมีศักยภาพเพียงพอหรือไม่ในการสร้างรายได้ที่แท้จริงและมาตรฐานการครองชีพสำหรับคนงานไทยในอนาคต อย่างไรก็ตาม ยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่าการประเมินดังกล่าวได้สะท้อนการเติบโตที่ถูกต้องของผลิตภาพในภาคบริการ หรือเป็นเพียงผลลัพธ์ของฐานข้อมูลทางสถิติที่ไม่มีคุณภาพเพียงพอสำหรับอุตสาหกรรมบริการในประเทศไทย

รายงานฉบับนี้ประกอบด้วยวัตถุประสงค์สำคัญสามประการคือ ประการแรกเราจะพิจารณาวิธีการคำนวณหาผลิตภาพ และนำวิธีนั้นมาใช้ในการหาผลลัพธ์ในระดับต่างๆของเศรษฐกิจไทย ประการที่สองเราจะสร้างมาตรการเพื่อวัดผลผลิตอย่างละเอียดสำหรับอุตสาหกรรมบริการสี่ประเภท ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นบรรทัดฐานเปรียบเทียบกับของประเทศอื่นได้ ประการสุดท้ายเราจะตรวจสอบกระบวนการวัดผลผลิตและผลิตภาพในภาคบริการ เพื่อให้ข้อเสนอแนะในเรื่องที่จำเป็นต้องปรับปรุงต่อไป

ภาพรวมเศรษฐกิจมหภาค

การวิเคราะห์ตามแนวทางของ Growth accounting framework แสดงให้เห็นว่าการเติบโตด้านเศรษฐกิจของไทยใน 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมาเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยการผลิต (แรงงานและทุน) รวมทั้งปัจจัยที่เหลืออื่น ๆ ซึ่งเรียกว่าผลิตภาพการผลิต (Total Factor Productivity) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระดับการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพในการใช้ปัจจัยการผลิตดังกล่าว การประเมินตามแนวทาง growth account นี้จะคล้ายคลึงกับรายงานที่จัดพิมพ์โดยสำนักงานบัญชีประชาชาติ (NAD) แห่งคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (NESDB) ยกเว้นการปรับปรุงรายการว่าด้วยระดับการศึกษาของกำลังแรงงาน และการเพิ่มสัดส่วนรายได้ของแรงงานโดยรวมค่าแรงสำหรับผู้ทำงานส่วนตัวและผู้ทำงานให้ครอบครัวโดยไม่ได้รับค่าจ้างไว้ด้วย

ภาพเศรษฐกิจโดยรวม

ผลการวิเคราะห์ด้าน growth accounting สำหรับเศรษฐกิจโดยรวมของไทยชี้ชัดถึงการเติบโตที่ลดลงของผลผลิตอันเนื่องมาจากวิกฤตการเงินเมื่อปี 2540 – 2541 ทั้งนี้การวัดความเติบโตของผลผลิตต่อคนของแรงงาน (หรือผลิตภาพแรงงาน) นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพที่มีประโยชน์เช่นเดียวกันกับการวัดรายได้ต่อหัว ซึ่งเป็นตัวชี้วัดมาตรฐานการครองชีพ ผลผลิตต่อคนลดจากร้อยละ 4.7 ในช่วงก่อนยุควิกฤตปี 2523 – 2539 เหลือเพียงร้อยละ 2.6 ระหว่างปี 2542 – 2548 ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการลดลงของอัตราการเติบโตในผลิตภาพแรงงาน มีสัดส่วนสูงถึงสองในสามของอัตราการเติบโตที่ชะลอตัวลงในช่วงหลังภาวะวิกฤต หากเราแยกพิจารณาผลผลิตต่อคนโดยมุ่งวัดผลได้จากทุนที่เป็นวัตถุซึ่งเพิ่มขึ้นต่อหัว ซึ่งได้แก่การศึกษาและ TFP เราจะเห็นความล้มเหลวโดยสิ้นเชิงของการสะสมทุนที่เป็นวัตถุระหว่างปี 2542 – 2548 แต่ยังสามารถชดเชยได้จากการเติบโตของผลิตภาพการผลิตที่สูงขึ้น และผลจากการปรับปรุงระดับการศึกษาของกำลังแรงงาน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

ภาคส่วนหลัก

การวิเคราะห์ได้ครอบคลุมถึงภาคหลัก ๆ ในระบบเศรษฐกิจ โดยมุ่งพิจารณาองค์ประกอบความเติบโตของผลิตภาพในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการบริการ ปรากฏว่าในภาคเกษตรกรรมนั้น การเติบโตทั้งในผลผลิตและผลิตภาพมิได้รับผลกระทบจากวิกฤตการเงินที่ยังหลงเหลืออยู่ กล่าวได้ว่าการเติบโตของผลผลิตนับแต่ปี 2542 เป็นต้นมาอยู่ในระดับใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยของช่วงก่อนหน้าภาวะวิกฤต ในขณะที่กำลังแรงงานในภาคเกษตรกรรมลดจำนวนลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะคนงานมีโอกาสนำไปทำงานที่ดีกว่าในภาคอุตสาหกรรมและงานบริการ ผลิตภาพแรงงานที่เพิ่มขึ้นนั้นส่วนใหญ่เป็นเพราะการเพิ่มเครื่องจักรให้กับคนงาน ผลิตภาพการผลิตจึงเพิ่มขึ้นไม่มากแต่สม่ำเสมอ โดยมีอัตราเฉลี่ยร้อยละหนึ่งต่อปี ระหว่างปี 2542 – 2548

ในทางกลับกัน อัตราเติบโตของผลผลิตในภาคอุตสาหกรรมกลับชะลอตัวลงอย่างมาก คือลดจากอัตราเฉลี่ยที่ร้อยละ 10 ต่อปี ระหว่างปี 2523 – 2539 เหลือเพียงร้อยละ 6 ต่อปีนับแต่ปี 2542 ในขณะที่ผลผลิตต่อคนลดลงหนึ่งในสามหลังภาวะวิกฤตทางการเงิน เนื่องด้วยผลได้จากการเพิ่มเครื่องจักรต่อคนงานลดลงร้อยละ 3.8 ต่อปี อย่างไรก็ตาม การลดลงดังกล่าวชดเชยได้ด้วยปัจจัยที่เหลืออื่น ๆ ของการเติบโตของผลิตภาพการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งบ่งบอกว่าการลดลงบางส่วนของผลได้จากเครื่องจักรอาจมีข้อมูลที่เกินความเป็นจริง

ส่วนในภาคบริการปรากฏว่าทั้งผลผลิตและผลิตภาพต่างลดลงอย่างมากอันเนื่องมาจากภาวะวิกฤตระหว่างปี 2540 – 2541 ถึงแม้ว่าผลผลิตจะกลับมาสูงกว่าของระดับปี 2539 ในปี 2546 แต่ผลิตภาพแรงงานกลับลดลงถึงร้อยละ 10 ระหว่างปี 2539 – 2542 และยังคงอยู่ในภาวะที่ไม่เปลี่ยนแปลงในปีต่อมา เช่นเดียวกับภาคอุตสาหกรรม ความเติบโตที่ลดลงอย่างมากของผลิตภาพแรงงานนั้น เป็นผล

เนื่องมาจากการสะสมทุน (เครื่องจักร) ที่ลดต่ำ แต่สิ่งที่ผิดจากภาคอุตสาหกรรมคือ อัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตในภาคบริการมีอัตราต่ำมากคือเพียงร้อยละ 0.5 ต่อปี ดังนั้น ภาคการผลิตนี้จึงมีประสิทธิภาพที่ต่ำอย่างมากไม่ว่าจะวัดจากผลผลิตภาพของแรงงานหรือจากผลผลิตภาพการผลิตรวม

ผลกระทบจากการจัดสรรแรงงาน

ผลที่เพิ่มขึ้นจากการเติบโตโดยรวม มิใช่มาจากการเพิ่มขึ้นของผลผลิตภาพแรงงานในแต่ละภาคเพียงประการเดียว หากยังมาจากการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคที่มีผลผลิตภาพต่ำไปสู่ภาคที่มีผลผลิตภาพสูงกว่าด้วย ตัวอย่างในกระบวนการที่สองนี้เห็นได้จากการเคลื่อนย้ายแรงงานออกจากภาคเกษตรกรรม ซึ่งส่วนมากมีการใช้แรงงานต่ำกว่าศักยภาพ ไปสู่งานที่มีผลผลิตภาพสูงกว่าในภาคอุตสาหกรรมและงานบริการ การจัดสรรแรงงานนั้นนับได้ว่าเป็นแหล่งสำคัญในการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น เศรษฐกิจของไทย โดยที่ทุกวันนี้แรงงานในภาคอุตสาหกรรมสามารถสร้างผลผลิตเฉลี่ยได้สูงกว่าในภาคเกษตรกรรมถึงเก้าเท่า และสูงเป็นห้าเท่าภาคบริการ เมื่อพิจารณาผลผลิตของคณงานแต่ละคนเป็นรายภาคแยกจากผลจากการจัดสรรแรงงาน เห็นได้ชัดว่าการจัดสรรแรงงานนี้จะยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเติบโตให้ผลผลิตภาพแรงงานโดยรวม (และรวมถึงรายได้จริง) ในช่วงหลังภาวะวิกฤต การจัดสรรแรงงานนี้เป็นผลให้มีการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 2 ต่อปี ในช่วงปี 2533 – 2539 และร้อยละ 1.6 ต่อปี ในช่วงปี 2542 – 2548 เมื่ออัตราการเติบโตโดยรวมเริ่มตกต่ำอย่างต่อเนื่องนับแต่ปี 2542 เป็นต้นมา ผลจากการจัดสรรแรงงานนี้มีสัดส่วนเป็นร้อยละ 60 ของผลลัพธ์รวมผลผลิตภาพแรงงาน

ผลผลิตและผลผลิตภาพในอุตสาหกรรมบริการ

อัตราการเติบโตในภาคบริการทั้งในด้านผลผลิตภาพแรงงานและผลผลิตภาพการผลิตโดยรวมจัดอยู่ในอัตราต่ำสุดตลอดเวลายี่สิบห้าปีที่ผ่านมา ทั้งนี้จากการคำนวณหาแหล่งที่สร้างความเติบโตใน 10 อุตสาหกรรมบริการหลัก ๆ ปรากฏว่าอุตสาหกรรมจำนวนมากบ่งชี้ถึงอัตราการเติบโตที่ตกต่ำอย่างน่าตกใจของผลผลิตภาพแรงงานอุตสาหกรรมบริการสำคัญห้าประเภทในสิบประเภท (การค้าส่งและค้าปลีก โรงแรมและภัตตาคาร การเงิน อสังหาริมทรัพย์ และสุขภาพและงานสังคม) ล้วนแสดงผลผลิตต่อคนของแรงงานที่มีความเติบโตต่ำในช่วงปี 2536 – 2548 ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงการนำเทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนมาใช้ประกอบกับการสะสมความรู้ ซึ่งส่งผลต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องแล้ว จึงยากที่จะให้เหตุผลว่าด้วยเหตุใดอัตราการเติบโตในผลผลิตภาพของอุตสาหกรรมจึงยังอยู่ในเกณฑ์ลยอย่างต่อเนืองโดยรวมแล้วการวัดผลผลิตภาพของอุตสาหกรรมบริการแสดงให้เห็นว่า มีปัญหาร้ายแรงเชิงโครงสร้างในการวัดการประมาณการผลผลิต รวมทั้งมีความยุ่งยากในการปรับการวัดผลผลิตของอุตสาหกรรมและการจ้างงานเข้าด้วยกัน

ผลโดยละเอียดของผลผลิตภาพอุตสาหกรรม

ในขั้นสุดท้าย เราทำการวิเคราะห์ผลผลิตภาพของอุตสาหกรรมบริการหลักทั้ง 4 อุตสาหกรรมโดยละเอียดยิ่งขึ้นคือ อุตสาหกรรมการบิน ธนาคารพาณิชย์ โทรคมนาคม และการขนส่งโดยรถบรรทุก

เนื่องจากอุตสาหกรรมทั้งสี่นี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของโครงสร้างพื้นฐานทางธุรกิจ ดังนั้นการปรับปรุงผลิตภาพของอุตสาหกรรมดังกล่าว จึงสามารถช่วยสร้างเสริมการจัดสรรทรัพยากรอันจะมีผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันในภาคเศรษฐกิจที่กว้างขึ้น เราทำการวัดผลผลิตและผลิตภาพของแต่ละอุตสาหกรรม เพื่อช่วยให้สามารถเปรียบเทียบผลของผลิตภาพระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการสร้างบรรทัดฐานในการเปรียบเทียบอุตสาหกรรมของประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อุตสาหกรรมการบิน

การเติบโตของผลผลิตในอุตสาหกรรมการบินไทยเริ่มลดลงหลังวิกฤตการเงิน จากอัตราการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ 10 ต่อปี ระหว่างปี 2536 – 39 มาเหลือเพียงร้อยละ 5 ต่อปีในช่วงปี 2542 – 2549 หนึ่งส่วนของการจ้างงานที่ช่วยให้ผลผลิตมีการขยายตัวก็ลดลงเหลือร้อยละ 0.7 ต่อปี ในขณะที่ส่วนของทุนที่มีผลต่อการขยายตัวของผลผลิตลดลงเหลือหนึ่งในสามของอัตราก่อนหน้าวิกฤตการเงิน อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมการบินยังคงมีผลิตภาพการผลิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแม้จะเป็นเพียงครั้งหนึ่งของอัตราเมื่อปี 2536 – 2539 ก็ตาม ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับมาเลเซีย สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกาแล้ว นับว่าอุตสาหกรรมการบินของไทยยังสามารถรักษาระดับประสิทธิภาพได้อย่างต่อเนื่อง แต่ผลิตภาพแรงงานและผลิตภาพการผลิตยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าของสิงคโปร์และสหรัฐอเมริกา โดยที่ความแตกต่างส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับผลิตภาพของแรงงาน โดยคาดว่าอัตราค่าจ้างของประเทศไทยมีระดับต่ำกว่า ซึ่งเป็นโอกาสให้มีการปรับปรุงด้านบริการด้วยการใช้แรงงานเพิ่มมากขึ้นได้

ธนาคารพาณิชย์

การประเมินค่าผลิตภาพและประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมธนาคารนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ด้วยว่าระบบการธนาคารที่เข้มแข็งนั้นสามารถช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินและการเติบโตของระบบเศรษฐกิจทั้งระบบ อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการอภิปรายกันมาอย่างยาวนาน แต่ก็ยังไม่มีข้อสรุปว่าวิธีการวัดผลผลิตของงานธนาคารควรเป็นเช่นไร ดังนั้นการวัดผลส่วนใหญ่จึงยังคงมุ่งเน้นที่ตัวชี้วัดต่าง ๆ ในการให้บริการของธนาคาร

เราจัดทำดัชนีเพื่อการทดลองปฏิบัติขึ้นมาสองชุดเพื่อวัดผลผลิตของการธนาคาร โดยนำไปเปรียบเทียบกับดัชนีผลผลิตที่เป็นทางการของบัญชีประชาชาติ ดัชนีทดลองของเราแสดงผลลัพธ์ที่ใกล้เคียงกัน แต่ดัชนีทั้งสองตัวแสดงผลแตกต่างจากมาตรฐานบัญชีประชาชาติอยู่มาก โดยเฉพาะนับแต่เริ่มเกิดวิกฤตการเงินเมื่อปี 2540 เป็นต้นมา ข้อแตกต่างคือไม่มีตัวชี้วัดใดที่ใช้ในดัชนีเพื่อการทดลอง แสดงการลดลงของกิจกรรมธนาคารหลังปี 2540 ในทางกลับกัน ดัชนีผลผลิตแสดงให้เห็นว่ารายได้ของธนาคารที่ลดลงตามรายงานนั้นเกิดจากการขาดทุนเงินทุน (ไม่มีการจ่ายเงินกู้ยืม) มากกว่าจากการให้บริการน้อยลง ในทำนองเดียวกันการลดลงอย่างต่อเนื่องของผลิตภาพแรงงานและผลิตภาพการผลิตตามดัชนีผลผลิตของทางการไทยนั้นดูไม่น่าจะเป็นไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยข้อเท็จจริงที่ทั้งการจ้างงานและทุนต่างเติบโตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ยากที่จะโต้แย้งว่าอุตสาหกรรมการธนาคารยังคงอยู่ในภาวะไม่

สมดุล หนึ่งเราสามารถกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมธนาคารของไทยสามารถสร้างผลิตภาพได้ดีพอสมควร ภายใต้ภาวะกดดันอันเนื่องมาจากวิกฤตการเงินและยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

อย่างไรก็ดี เป็นเรื่องน่าเสียดายที่เราไม่สามารถเปรียบเทียบผลผลิตและผลิตภาพของอุตสาหกรรมธนาคารของประเทศไทยกับของระบบเศรษฐกิจอื่นในเอเชียได้ เนื่องจากยังขาดข้อมูลที่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ แต่จากการเปรียบเทียบด้วยวิธีง่าย ๆ โดยอาศัยสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เราสามารถกล่าวได้ว่าธนาคารในประเทศไทยมีต้นทุนในการดำเนินการคล้ายคลึงกับธนาคารในอินเดีย ซึ่งสูงกว่าของไต้หวันหรือของออสเตรเลีย

กิจการโทรคมนาคม

อุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศไทยคือแหล่งทรัพยากรในการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การแพร่ขยายบริการเคลื่อนที่ไปทั่วไทยทำให้ประชากรเกือบร้อยละ 75 มีโอกาสได้ใช้โทรศัพท์ หนึ่งการที่โครงสร้างพื้นฐานของระบบสื่อสารเคลื่อนที่มีต้นทุนต่ำกว่าของระบบสายหลายเท่า นั้น ทำให้ประเทศไทยสามารถยกระดับบริการโทรคมนาคมขึ้นมาได้ เกือบจะเทียบเท่ากับของประเทศที่มีรายได้สูงกว่าด้วยการลงทุนเพียงแค่เศษเสี้ยว ด้วยเหตุนี้เองผลิตภาพแรงงานทั้งของประเทศไทยและมาเลเซียจึงทะยานขึ้นเหนือกว่าของสหรัฐ ในทำนองเดียวกันผลผลิตต่อหน่วยของต้นทุนของไทยจึงพุ่งสูงลิ่วเช่นกัน โดยอยู่ในระดับเหนือกว่าทั้งของมาเลเซียและของสหรัฐ ทั้งนี้กล่าวได้ว่าการเติบโตของผลิตผลในอุตสาหกรรมนี้ส่วนใหญ่แล้วเป็นผลของเงินทุนระหว่างปี 2536 – 2540 ในขณะที่หลังจากปี 2543 เป็นต้นมาการเติบโตของผลิตผลส่วนใหญ่ นั้น เป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพการผลิตอันเนื่องมาจากการเพิ่มเครือข่ายใหม่อย่างรวดเร็ว ยิ่ง อย่างไรก็ตามเรายังต้องรอดูต่อไปว่าเทคโนโลยีเคลื่อนที่ของไทยจะสามารถให้บริการอินเทอร์เน็ตและบรอดแบนด์ได้เต็มขั้นดังที่กำลังเป็นโครงสร้างพื้นฐานการสื่อสารที่สำคัญยิ่งส่วนหนึ่งของบรรดาประเทศในกลุ่มรายได้ระดับสูงกว่าหรือไม่

การขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุก

ผลประกอบการที่มีประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมโลจิสติกส์นั้นมีความสำคัญยิ่งในการส่งเสริมให้อุตสาหกรรมเข้าสู่การบูรณาการกับระบบเศรษฐกิจโลก การขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุกนับเป็นการสร้างเครือข่ายที่จำเป็นโดยมิอาจขาดได้ เพื่อเชื่อมโยงระหว่างศูนย์กลางการผลิตภาคพื้นดินกับท่าเรือเดินสมุทรเข้าสู่ประตูการค้าโลก แต่แม้จะมีความสำคัญถึงเพียงนี้ อุตสาหกรรมการขนส่งด้วยรถบรรทุกก็ยังมีขีดจำกัดด้านข้อมูลอย่างมากในด้านผลผลิต การจ้างงานและทุน ดังนั้นเราจึงคำนวณหาอัตราความเติบโตของผลิตภาพแรงงานและผลิตภาพการผลิตด้วยการประมาณการโดยใช้ดัชนีผลผลิตที่ได้จากสัดส่วนค่าระวางและน้ำหนักบรรทุกของกระทรวงคมนาคม ซึ่งทำให้พบว่ามีการเติบโตมากพอควรในด้านผลิตภาพแรงงานในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี ระหว่างปี 2534 – 2548 อย่างไรก็ดีตามความเติบโตของผลิตภาพการผลิตยังคงอยู่ในระดับไม่สูงนัก คือประมาณร้อยละ 1 ต่อปี ทั้งที่มีจำนวนรถบรรทุกเพิ่มขึ้นมากในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าข้อบ่งชี้นี้เป็นผลลัพธ์ของการเปลี่ยนมาใช้รถบรรทุกที่มีขนาดใหญ่ขึ้นด้วย โดยมีใช้เป็นเพียงการเพิ่มจำนวนคันเท่านั้น

ปัญหาที่เกี่ยวข้องและข้อเสนอแนะ

อัตราการขยายตัวที่เป็นลบซึ่งปรากฏบ่อยครั้งในผลิตภาพแรงงานของอุตสาหกรรมภาคบริการ แสดงให้เห็นว่าการเติบโตของผลผลิตในอุตสาหกรรมส่วนนี้ยังมีการประเมินค่าต่ำในบัญชีประชาชาติของไทย ซึ่งเท่ากับเป็นการประเมินค่าการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ต่ำกว่าที่เป็นจริงเช่นกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าอัตราที่เป็นลบในการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพนี้ เป็นผลเนื่องมาจากการประเมินอัตราการขยายตัวของการจ้างงานในอุตสาหกรรมภาคนี้สูงเกินไป อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากผลการสำรวจแรงงานแล้ว ไม่ปรากฏเหตุผลใดที่กล่าวได้ว่าเป็นการประเมินการจ้างงานที่เกินความเป็นจริง

อนึ่งผลการวิเคราะห์ยังบ่งชี้ว่า การประเมินการขยายตัวของผลผลิตในอุตสาหกรรมภาคส่วนนี้ในเกณฑ์ต่ำได้ส่งผลกระทบต่อแนวโน้มของผลิตภาพในเชิงลบอย่างมากต่ออุตสาหกรรมเหล่านี้ - การค้า การโรงแรมและร้านอาหาร การเงิน และการบริการ ในทางกลับกันเราได้เห็นว่าการประเมินการขยายตัวผลิตภาพของการบริหารงานภาครัฐและการศึกษาเป็นบวกในระดับสูงมาก เนื่องจากวิธีการประเมินที่ใช้กับอุตสาหกรรมภาคนี้ควรแสดงถึงผลิตภาพแรงงานในระดับที่สม่ำเสมอ ดังนั้นจึงควรพิจารณาให้มีการทบทวนการประเมินความเติบโตของผลิตภาพอุตสาหกรรมดังกล่าวต่อไปในอนาคตด้วย

กล่าวได้ว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลผลิตและผลิตภาพของอุตสาหกรรมบริการนั้น ส่วนใหญ่เกิดจากการขาดข้อมูลการสำรวจขั้นพื้นฐานของอุตสาหกรรมเหล่านี้เพื่อจัดทำบัญชีประชาชาติ โดยทั่วไป ผลประกอบการทางเศรษฐกิจของภาคบริการนั้นนับว่ามีการรวบรวมไว้น้อยมากในระบบสถิติของหลายประเทศเมื่อเทียบกับภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เหตุผลก็คือ ประการแรกคือเป็นเรื่องที่ยากที่จะบ่งชี้และวัดผลผลิตที่ไม่เป็นรูปธรรมของอุตสาหกรรมบริการบางประเภท ประการที่สอง ทศนคติต่อการผลิตของภาคบริการนั้นได้รับอิทธิพลจากแนวคิดในยุคแรกของการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างมาก โดยมุ่งไปที่ความพยายามเพิ่มการผลิตอาหารและอุปโภคภัณฑ์อื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ประการสุดท้าย มีบริการบางประเภทที่มีการค้าขายข้ามประเทศกันมาช้านานแล้ว ดังนั้นจึงไม่สามารถใช้เป็นปัจจัยทางการเงินเพื่อหาซื้อเครื่องจักรที่ทันสมัยและสินค้าอื่น ๆ ซึ่งไม่อาจหาได้จากภายในประเทศ

ด้วยเหตุนี้ หลายประเทศจึงยังมิได้ลงทุนอย่างเพียงพอ เพื่อสร้างระบบข้อมูลสถิติในภาคอุตสาหกรรมบริการ ประเทศไทยเองก็จัดรวมอยู่ในกลุ่มประเทศดังกล่าวนี้ ในตารางข้างล่างนี้เราได้บ่งชี้ปัญหาทางด้านข้อมูลสถิติและการวัดผลที่สร้างข้อจำกัดต่อระบบสถิติของไทย อันเป็นผลให้ไม่อาจวัดผลประกอบการของผลิตภาพที่มีคุณภาพในภาคบริการได้ ทั้งนี้โดยประกอบด้วยข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาบางประการ

ปัญหาเรื่องข้อมูลหรือการวัดผล	ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา
ประเทศไทยยังไม่มีสำมะโนเศรษฐกิจที่	ควรมีการสำรวจอย่างต่อเนื่องโดยสม่ำเสมอ

<p>ครอบคลุมถึงภาคอุตสาหกรรมบริการ ตลอดจนการสำรวจประจำปีที่ยังคงจำกัดอยู่ เฉพาะอุตสาหกรรมที่พิจารณาคัดเลือกมา เท่านั้น อีกทั้งข้อมูลด้านการจ้างงานก็ยังคงมี จำกัดมาก</p>	<p>สำหรับอุตสาหกรรมภาคบริการ บนฐานของ รายงานการสำรวจภาคธุรกิจการค้าและบริการ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ</p>
<p>การสำรวจโดยครอบคลุมและครบถ้วนสมบูรณ์ นั้นทำได้ยาก เนื่องจากมีการจ้างงานนอกภาค ในระดับสูงมาก</p>	<p>ควรใช้วิธีวิเคราะห์ “ปัจจัยแรงงานนำเข้า (labor input)” ร่วมกับการสำรวจพิเศษเฉพาะ ทาง เพื่อพิจารณาศึกษามูลค่าเพิ่มของแรงงาน นอกกระบบโดยละเอียดยิ่งขึ้น</p>
<p>ตัวปรับลดราคาผลผลิตที่นำมาใช้ในภาคบริการ ไม่ช่วยจำแนกอย่างชัดเจนระหว่างการ เปลี่ยนแปลงของราคาและคุณภาพของ</p>	<p>ควรรนำประสบการณ์จากประเทศอื่นมาจัดทำ รูปแบบหรือวิธีการวัดการเปลี่ยนแปลงของ ราคาที่มีประสิทธิผล ในภาคอุตสาหกรรม บริการ</p>
<p>จำเป็นต้องมีคำอธิบายในรายละเอียดของ แหล่งที่มาและวิธีการในการจัดทำบัญชี ประชาชาติ</p>	<p>สามารถหาข้อมูลได้จากเว็บไซต์ของสำนักงาน บัญชีประชาชาติ แห่งสำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่มี เฉพาะภาษาไทยเท่านั้น</p>